

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

20. prosinca 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Uredba (EU) br. 1259/2010 – Pojačana suradnja u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu – Priznavanje privatnog razvoda braka razvedenog pred vjerskim sudom u trećoj zemlji – Područje primjene navedene uredbe”

U predmetu C-372/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka), odlukom od 29. lipnja 2016., koju je Sud zaprimio 6. srpnja 2016., u postupku

Soha Sahyouni

protiv

Raje Mamischa,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev i E. Regan, suci,

nezavisni odvjetnik: H. Saugmandsgaard Øe,

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 31. svibnja 2017.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za R. Mamischa, C. Wenz-Winghardt, *Rechtsanwältin*,
- za njemačku vladu, T. Henze, M. Hellmann i J. Mentgen, u svojstvu agenata,
- za belgijsku vladu, L. Van den Broeck i C. Pochet, u svojstvu agenata,
- za francusku vladu, D. Colas, D. Segoin i E. Armoët, u svojstvu agenata,
- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér, G. Koós i M. M. Tátrai, u svojstvu agenata,
- za portugalsku vladu, L. Inez Fernandes, M. Figueiredo i M. Carvalho, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

– za Europsku komisiju, M. Wilderspin i M. Heller, u svojstvu agenata,
saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. rujna 2017.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. i 10. Uredbe Vijeća (EU) br. 1259/2010 od 20. prosinca 2010. o provedbi pojačane suradnje u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu (SL 2010., L 343, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 13., str. 172.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Sohe Sahyouni i Raje Mamischa u vezi s priznavanjem odluke o razvodu koju je donijelo vjersko tijelo u trećoj zemlji.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 1259/2010

- 3 Uvodnim izjavama 9. i 10. Uredbe br. 1259/2010 propisano je:
 - „9. Ovom se Uredbom treba stvoriti jasan i sveobuhvatan pravni okvir u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu u državama članicama sudionicama, osigurati građanima odgovarajuće rezultate u pogledu pravne sigurnosti, predvidivosti i fleksibilnosti te spriječiti nastanak situacije u kojoj jedan bračni drug podnese zahtjev za razvod braka prije drugoga kako bi osigurao da se postupak vodi u skladu s pravom koji on ili ona smatra povoljnijim za vlastite interese.
 10. Materijalno područje primjene i normativni dio ove Uredbe trebaju biti u skladu s Uredbom [Vijeća] (EZ) br. 2201/2003 [od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133.)] [...]
- 4 Člankom 1. Uredbe br. 1259/2010 propisano je:
 - „1. Ova se Uredba primjenjuje, u situacijama koje uključuju kolizije zakona, na razvod braka i zakonsku rastavu.
 2. Ova se Uredba ne primjenjuje na sljedeće stvari, čak i ako nastanu isključivo kao preliminarno pitanje u okviru konteksta postupaka razvoda braka ili zakonske rastave:
[...]

5 Na temelju članka 4. te uredbe naslovljenog „Opća primjena”:

„Pravo određeno na temelju ove Uredbe primjenjuje se bez obzira je li to pravo i države članice sudionice.”

6 Člankom 5. Uredbe br. 1259/2010 propisano je:

„[...]

2. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., sporazum kojim se određuje primjenljivo pravo može se sklopiti i promijeniti u bilo kojem trenutku, ali najkasnije u trenutku pokretanja postupka pred sudom.

3. Ako je tako predviđeno pravom [suda] pred kojim se vodi postupak, bračni drugovi također mogu odrediti pravo koje se primjenjuje na sudu tijekom postupka. U tom slučaju, takvo se određivanje bilježi na sudu u skladu s pravom suda pred kojim se vodi postupak.”

7 Članak 8. te uredbe glasi kako slijedi:

„U nedostatku odabira u skladu s člankom 5., razvod braka i zakonska rastava podliježu pravu države:

- (a) u kojoj bračni drugovi imaju uobičajeno boravište u trenutku pokretanja postupka pred sudom; ili, ako to nije moguće
- (b) u kojoj su bračni drugovi imali zadnje uobičajeno boravište, pod uvjetom da boravište nije završilo više od 1 godine prije pokretanja postupka pred sudom, ako jedan bračni drug i dalje ima boravište u toj državi u trenutku pokretanja postupka pred sudom; ili, ako to nije moguće
- (c) čiji su oba bračna druga državljani u trenutku pokretanja postupka pred sudom; ili, ako to nije moguće
- (d) u kojoj je pokrenut postupak.”

8 Člankom 10. Uredbe br. 1259/2010 propisano je:

„Kada se pravom primjenljivim u skladu s člankom 5. ili člankom 8. ne predviđa razvod braka ili ako se njime jednom od bračnih drugova ne odobrava jednaki pristup razvodu ili zakonskoj rastavi na temelju spola, primjenjuje se pravo suda pred kojim je pokrenut postupak.”

9 Člankom 12. iste uredbe propisano je:

„Primjena odredbe prava određenog na temelju ove Uredbe može se odbiti samo ako je takva primjena očigledno nespojiva s javnim poretkom države suda pred kojim je pokrenut postupak.”

10 Na temelju članka 13. Uredbe br. 1259/2010, „[n]išta u ovoj Uredbi ne obvezuje sudove države članice sudionice čije pravo ne predviđa razvod braka ili dotični brak ne smatra valjanim za potrebe brakorazvodnog postupka da donesu odluku o razvodu na temelju primjene ove Uredbe.”

11 Člankom 18. iste uredbe propisano je:

„1. Ova se Uredba primjenjuje samo na pokrenute pravne postupke i na sporazume iz članka 5. sklopljene od 21. lipnja 2012.

[...]

2. Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje sporazumi o odabiru primjenljivog prava sklopljeni u skladu s pravom države članice sudionice pred čijim je sudom postupak pokrenut prije 21. lipnja 2012.”

Uredba br. 2201/2003

12 U skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 2201/2003, ona se primjenjuje, bez obzira na prirodu suda, na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka.

13 Člankom 2. navedene uredbe predviđa se:

„U svrhe ove Uredbe:

[...]

4) izraz ‚sudska odluka‘ označava razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka te presudu koja se odnosi na roditeljsku odgovornost, koju izriče sud države članice, bez obzira na to kako se naziva takva sudska odluka, uključujući i rješenje, nalog ili odluku;

[...]”

Njemačko pravo

14 Člankom 107. Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Zakon o postupku u obiteljskim stvarima i o dobrovoljnoj sudskoj nadležnosti, u daljnjem tekstu: FamFG), naslovljenim „Priznavanje stranih sudskih odluka u bračnim sporovima”, propisano je sljedeće:

(1) Odluke donesene u inozemstvu kojima je brak poništen, raskinut [...] ili razveden [...] priznat će se samo ako je pravosuđe savezne zemlje utvrdilo da su ispunjeni uvjeti za priznavanje. Ako je presudio sud ili tijelo države koje su oba bračna druga državljani na dan kad je odluka donesena, priznavanje ne ovisi o utvrđenju suda savezne zemlje.

(2) Nadležno je pravosuđe savezne zemlje u kojoj jedan od bračnih drugova ima uobičajeno boravište. [...]

(3) Vlade saveznih zemalja mogu uredbom delegirati ovlasti koje su ovim odredbama dodijeljene sudovima saveznih zemalja jednom ili više predsjednika visokih zemaljskih sudova [...]

(4) Odluka se donosi na zahtjev. Zahtjev može podnijeti svatko tko dokaže pravni interes za priznavanje.

(5) Ako sud savezne zemlje odbije zahtjev, podnositelj zahtjeva može zatražiti donošenje odluke od visokog zemaljskog suda.

(6) Ako sud savezne zemlje utvrdi da su ispunjeni uvjeti za priznavanje, bračni drug koji nije podnio zahtjev može tražiti da visoki zemaljski sud donese odluku. Odluka suda savezne zemlje stupa na snagu dostavom iste podnositelju zahtjeva. Međutim, sud savezne zemlje u svojoj odluci može odlučiti da će ona stupiti na snagu tek po isteku njome određenog roka.

(7) Nadležan je građanski odjel visokog zemaljskog suda na čijem se području nalazi sjedište suda savezne zemlje. Zahtjev za sudsku odluku nema suspenzivni učinak. Odjeljci 4. i 5. te članak 14. stavci 1. i 2. i članak 48. stavak 2. primjenjuju se *mutatis mutandis* u postupku.

(8) Prethodno navedene odredbe primjenjuju se *mutatis mutandis* u slučaju podnošenja zahtjeva za utvrđenje da uvjeti za priznavanje nisu ispunjeni.

(9) Utvrđenje da uvjeti za priznavanje jesu ili nisu ispunjeni obvezujuće je za sudove i upravna tijela.

[...]”

15 U skladu s člankom 108. FamFG-a, naslovljenom „Priznavanje drugih stranih odluka”:

„(1) Osim odluka u području braka, strane se odluke priznaju a da za to nije potrebno provođenje posebnog postupka.

(2) Stranke koje imaju pravni interes mogu zahtijevati da se odluči o priznavanju ili nepriznavanju strane odluke koja se ne odnosi na imovinu. Članak 107. stavak 9. primjenjuje se *mutatis mutandis*. [...]

(3) Teritorijalno je nadležan za odlučivanje o zahtjevu na temelju stavka 2. prve rečenice sud na čijem području, na dan podnošenja zahtjeva,

1. tuženik ili osoba na koju se odluka odnosi ima svoje uobičajeno boravište, ili

2. ako ne postoji nadležnost na temelju točke 1., pokaže se interes za utvrđenje ili postoji potreba za pomoć.

Te su nadležnosti isključive.”

16 Članak 17. stavak 1. Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Uvodni zakon za Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: EGBGB), u verziji koja je bila primjenjiva do stupanja na snagu, 29. siječnja 2013., Gesetz zur Anpassung der Vorschriften des Internationalen Privatrechts an die Verordnung (EU) Nr. 1259/2010 und zur Änderung anderer Vorschriften des Internationalen Privatrechts (Zakon o prilagođavanju odredbi međunarodnog privatnog prava Uredbi br. 1259/2010 i o izmjenama drugih odredbi međunarodnog privatnog prava), od 23. siječnja 2013. (BGBl. 2013 I, str. 101.), glasio je:

„(1) Razvod podliježe pravu primjenjivom na opće učinke braka na dan podnošenja zahtjeva za razvod. Ako se brak ne može razvesti na temelju tog prava, na razvod će se primjenjivati njemačko pravo ako je na taj dan supružnik koji podnese zahtjev za razvod njemački državljanin ili je to bio na dan sklapanja braka.

(2) Brak se u Njemačkoj može razvesti samo pred sudom.

[...]”

Činjenice u glavnom postupku i prethodna pitanja

17 R. Mamisch i S. Sahyouni sklopili su 27. svibnja 1999. brak na području nadležnosti islamskog suda u Homsu (Sirija). R. Mamisch je od rođenja sirijski državljanin. Godine 1977. naturalizacijom je stekao njemačko državljanstvo. Od te godine posjeduje oba državljanstva. S. Sahyouni od rođenja ima sirijsko državljanstvo. Njemačko državljanstvo stekla je nakon sklapanja braka.

18 Bračni drugovi živjeli su u Njemačkoj do 2003., kada su se preselili u Homs. Tijekom ljeta 2011. su se zbog građanskog rata u Siriji na kratko vratili u Njemačku, a zatim su od veljače 2012. naizmjenično živjeli u Kuvajtu i Libanonu. Tijekom tog razdoblja također su u više navrata boravili u Siriji. Trenutno obje stranke glavnog postupka ponovno žive u Njemačkoj, ali na različitim adresama.

- 19 R. Mamisch je 19. svibnja 2013. izrazio namjeru da se razvede od supruge tako što je njegov zastupnik izrekao formulu za razvod pred vjerskim šerijatskim sudom u Latakiji (Sirija). Taj je sud 20. svibnja 2013. utvrdio razvod dvoje bračnih drugova. S. Sahyouni potpisala je 12. rujna 2013. izjavu o naknadi koju je trebala primiti od R. Mamischa na temelju vjerskog zakonodavstva u ukupnom iznosu od 20.000 američkih dolara (USD) (otprilike 16.945 eura), a ta je izjava glasila:

„[...] primila sam svu naknadu koja mi pripada na temelju bračnog ugovora nakon razvoda braka jednostranom odlukom te ga stoga oslobađam svih obveza koje ima prema meni na temelju bračnog ugovora i rješenja o razvodu braka od 20. svibnja 2013. koje je donio šerijatski sud u Latakiji [...]”

- 20 R. Mamisch je 30. listopada 2013. podnio zahtjev za priznavanje odluke o razvodu braka donesene u Siriji. Odlukom od 5. studenoga 2013. predsjednik Oberlandesgerichta München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka) prihvatio je taj zahtjev, utvrdivši da su ispunjeni zakonski uvjeti za priznavanje te odluke o razvodu braka.

- 21 S. Sahyouni je 18. veljače 2014. podnijela zahtjev za poništenje te odluke te je tražila da se presudi da uvjeti za priznavanje odluke o razvodu braka nisu bili ispunjeni.

- 22 Odlukom od 8. travnja 2014. predsjednik Oberlandesgerichta München (Visoki zemaljski sud u Münchenu) odbio je prihvatiti taj zahtjev. U toj odluci istaknuto je da je priznavanje odluke o razvodu braka uređeno Uredbom br. 1259/2010, koja se također primjenjuje na razvode izrečene bez konstitutivnog sudjelovanja suda ili javnog tijela (u daljnjem tekstu: privatni razvodi). U nedostatku valjanog odabira mjerodavnog prava i zajedničkog uobičajenog boravišta bračnih drugova tijekom godine koja je prethodila razvodu, mjerodavno pravo određuje se u skladu s odredbama članka 8. točke (c) te uredbe. Kada oba bračna druga imaju dvojno državljanstvo, odlučujući faktor je njihovo efektivno državljanstvo u smislu nacionalnog prava. U vrijeme predmetnog razvoda to je bilo sirijsko državljanstvo. Također je navedeno da javni poredak u smislu članka 12. Uredbe br. 1259/2010 nije predstavljao prepreku priznavanju predmetne odluke o razvodu.

- 23 Odlukom od 2. lipnja 2015. Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu) pred kojim je pokrenut postupak prekinuo je postupak i uputio Sudu više prethodnih pitanja koja se odnose na tumačenje Uredbe br. 1259/2010. Rješenjem od 12. svibnja 2016., Sahyouni (C-281/15, EU:C:2016:343), Sud se proglasio očito nenadležnim odgovoriti na spomenuta prethodna pitanja zbog toga što se, među ostalim, Uredba br. 1259/2010 ne primjenjuje na priznavanje odluke o razvodu donesene u trećoj zemlji i zbog toga što sud koji je uputio zahtjev nije dostavio nikakav element na osnovi kojeg se može utvrditi da su na temelju nacionalnog prava odredbe te uredbe postale izravno i bezuvjetno primjenjive na situacije poput one u glavnom postupku. Sud je, međutim, istaknuo da sud koji je uputio zahtjev zadržava mogućnost podnijeti novi zahtjev za prethodnu odluku kada bude u mogućnosti dostaviti Sudu sve elemente koji će mu omogućiti donošenje odluke.

- 24 U prilog svojem zahtjevu za prethodnu odluku sud koji je uputio zahtjev naglašava da se odluke o razvodu donesene u trećoj zemlji priznaju u Njemačkoj u okviru postupka predviđenog člankom 107. FamFG-a. Nadalje, kad je riječ o priznavanju privatnih razvoda, općenito je prihvaćeno da njemački sud provodi ispitivanje valjanosti materijalnih uvjeta za takve razvode u svjetlu Uredbe br. 1259/2010. Ta sudska praksa dovodi do ukidanja, od strane njemačkog zakonodavca, nakon stupanja na snagu te uredbe, odredbe koja se odnosi na materijalno pravo primjenjivo na razvod. Takvo ukidanje počiva na činjenici da je njemački zakonodavac, s obzirom na to da su privatni razvodi također obuhvaćeni tom uredbom, ocijenio da je stara odredba postala zastarjela upravo zbog postojanja te uredbe.

25 U tim je okolnostima Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Jesu li područjem primjene iz članka 1. [Uredbe br. 1259/2010] obuhvaćeni i slučajevi privatnog razvoda braka, u ovom slučaju razvod braka jednostranom izjavom jednog bračnog druga pred vjerskim sudom u Siriji na temelju šerijatskog prava?
2. U slučaju potvrdnog odgovora na [prvo pitanje], treba li kod primjene Uredbe [br. 1259/2010] u okviru [ispitivanja iz] njezina članka 10. u slučajevima privatnog razvoda braka:
 - a) polaziti *in abstracto* od usporedbe na temelju koje se pravom primjenjivim u skladu s člankom 8., unatoč tome što se i drugom bračnom drugu odobrava pristup razvodu braka, zbog njegova spola utvrđuju druge postupovne i materijalne pretpostavke koje se razlikuju od onih za pristup prvoga bračnog druga, ili
 - b) primjenjivost tog pravnog pravila ovisi o tome da primjena *in abstracto* diskriminatornog stranog prava i u pojedinačnom slučaju dovodi do stvarne diskriminacije?
- 3) U slučaju potvrdnog odgovora na [točku (b) drugog pitanja], je li suglasnost diskriminiranog bračnog druga s razvodom braka – i u obliku odobrenog prihvata naknade – dovoljan razlog za neprimjenjivanje odredbe?”

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

- 26 Najprije valja utvrditi da sudu koji je uputio zahtjev nije podnesen zahtjev za razvod, nego zahtjev za priznavanje odluke o razvodu koju je donijelo vjersko tijelo u trećoj zemlji.
- 27 Sud je već presudio da priznavanje odluke o razvodu donesene u trećoj zemlji nije obuhvaćeno pravom Unije s obzirom na to da odredbe Uredbe br. 1259/2010, odredbe Uredbe br. 2201/2003, ni ikakav drugi pravni akt Unije nisu primjenjivi na takvo priznavanje (vidjeti u tom smislu rješenje od 12. svibnja 2016., Sahyouni, C-281/15, EU:C:2016:343, t. 22. i 23.).
- 28 Međutim, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da se tumačenje odredbe prava Unije može pokazati relevantnim u slučaju da se, čak i ako činjenice iz glavnog postupka ne potpadaju izravno pod područje primjene prava Unije, te odredbe primjenjuju na temelju nacionalnog zakonodavstva, koje je radi rješavanja situacija čiji se svaki element odnosi na unutrašnjost jedne države članice usvojilo rješenja prava Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, t. 53. i navedenu sudsku praksu).
- 29 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev ističe da se, na temelju njemačkog prava, Uredba br. 1259/2010 primjenjuje na priznavanje u Njemačkoj privatnih razvoda izrečenih u trećoj zemlji, poput, među ostalim, onog o kojemu je riječ u glavnom postupku.
- 30 Konkretno, iz informacija koje je dostavio taj sud i iz očitovanja njemačke vlade proizlazi da se, na temelju njemačkog prava, priznavanje odluka o razvodu donesenih u trećoj zemlji obavlja u okviru postupka propisanog člankom 107. FamFG-a. U skladu s tom odredbom, priznavanje odluka stranog suda ili državnog tijela koji razvod izriču na konstitutivan način obavlja se bez ispitivanja njihove zakonitosti, dok je priznavanje privatnih razvoda podvrgnuto kontroli njihove zakonitosti u odnosu na materijalno pravo države određene relevantnim pravilima o rješavanju sukoba zakona.

- 31 S obzirom na potonje navedeno, pojašnjava se da je, prije stupanja na snagu Uredbe br. 1259/2010, materijalno pravo primjenjivo na razvod bilo određeno pravilom o rješavanju sukoba zakona predviđenim u članku 17. EGBGB-a, u njegovoj verziji koja je bila na snazi do 28. siječnja 2013. Stupanjem na snagu te uredbe, polazeći od pretpostavke u skladu s kojom je ta uredba bila primjenjiva i na privatne razvode, njemački zakonodavac je smatrao da bi se ispitivanje valjanosti odluke o privatnom razvodu donesene u trećoj zemlji, u svrhu njezina priznavanja u Njemačkoj, odsad moralo obavljati u odnosu na pravo države određene pravilima o rješavanju sukoba zakona propisanim Uredbom br. 1259/2010.
- 32 Tako je Zakonom o prilagođavanju odredbi međunarodnog privatnog prava Uredbi br. 1259/2010 i o izmjenama drugih odredbi međunarodnog privatnog prava, njemački zakonodavac izmijenio članak 17. stavak 1. EGBGB-a i ukinuo njime propisano pravilo o rješavanju sukoba zakona koje je postalo zastarjelo. Stoga, na temelju njemačke sudske prakse, od stupanja na snagu Uredbe br. 1259/2010, u svrhu priznavanja u Njemačkoj privatnog razvoda izrečenog u trećoj zemlji, materijalni uvjeti koje takav razvod mora ispunjavati ispituju se u odnosu na pravo države određene na temelju te uredbe.
- 33 S obzirom na navedeno, kako ističe sud koji je uputio zahtjev, ako bi se utvrdilo da se Uredba br. 1259/2010 ne primjenjuje na privatne razvode, odluku o sporu koji se pred njim vodi, trebalo bi donijeti na temelju njemačkih pravila o rješavanju sukoba zakona.
- 34 Posljedično, valja smatrati da su uvjeti iz sudske prakse navedeni u točki 28. ove presude ispunjeni i da su stoga prethodna pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev dopuštena.

Prvo pitanje

- 35 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. Uredbe br. 1259/2010 tumačiti na način da je razvod na temelju jednostrane izjave jednog od supružnika pred vjerskim sudom, poput onog u glavnom postupku, obuhvaćen materijalnim područjem primjene te uredbe.
- 36 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, potrebno je protumačiti tu odredbu kojom je definirano materijalno područje primjene te uredbe, uzimajući u obzir ne samo njezin tekst nego i njezin kontekst i ciljeve koji se nastoje ostvariti propisom čiji je dio (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 2013., Csonka i dr., C-409/11, EU:C:2013:512, t. 23. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Kad je riječ, na prvom mjestu, o tekstu članka 1. Uredbe br. 1259/2010, tim se člankom, u stavku 1., samo navodi, da se ta uredba primjenjuje u situacijama koje uključuju kolizije zakona na razvod braka i zakonsku rastavu. U stavku 2. tog članka navode se pitanja koja su isključena iz područja primjene te uredbe, „čak i ako nastanu isključivo kao preliminarno pitanje u okviru konteksta postupaka razvoda braka ili zakonske rastave”. U tekstu tog članka ne navodi se dakle nikakav element koristan za definiranje pojma „razvod” u smislu te odredbe.
- 38 Kad je riječ, na drugom mjestu, o kontekstu u kojem se nalazi članak 1. Uredbe br. 1259/2010, najprije valja istaknuti da ni jednom drugom odredbom te uredbe nije definiran pojam „razvod” u smislu te uredbe. Konkretno, člankom 3. te uredbe definirani su samo pojmovi „država članica sudionica” i „sud”, pri čemu potonji treba razumjeti na način da obuhvaća „sva [nadležna] tijela u državama članicama sudionicama”.
- 39 Nadalje, iako je točno da privatni razvodi nisu izričito isključeni iz područja primjene Uredbe br. 1259/2010, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 60. svojega mišljenja, upućivanja na sudjelovanje „suda” i postojanje „postupka”, koja se nalaze u više odredbi te uredbe, poput članka 1. stavka 2., članka 5. stavaka 2. i 3., članaka 8. i 13. te članka 18. stavka 2. navedene uredbe, pokazuju

da se potonja odnosi samo na razvode koje izriče državni sud ili javno tijelo ili tijelo pod njegovom kontrolom. Nadalje, u prilog toj tvrdnji govori činjenica da se u članku 18. stavku 1. iste uredbe spominju „pravni postupci”.

- 40 Konačno, na temelju uvodne izjave 10. Uredbe br. 1259/2010, materijalno područje primjene i odredbe te uredbe moraju biti u skladu s Uredbom br. 2201/2003.
- 41 U skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (a) potonje uredbe, ona se „primjenjuje, bez obzira na prirodu suda [...] na razvod”. Kad je riječ o članku 2. točki 4. te uredbe, njime je pojam „sudska odluka” definiran u smislu iste uredbe na način da označava „razvod [...] koj[i] izriče sud države članice, bez obzira na to kako se naziva takvaudska odluka, uključujući i rješenje, nalog ili odluku”.
- 42 Ne bi bilo dosljedno različito definirati isti pojam razvoda korišten u tim dvjema uredbama i tako učiniti različitim njihova područja primjene.
- 43 U odnosu na zadnje navedeno, valja podsjetiti da su i Uredba br. 1259/2010 i Uredba br. 2201/2003 donesene u okviru politike pravosudne suradnje u građanskim stvarima. Nadalje, iz očitovanja Komisije proizlazi da je ona čak u Prijedlogu uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe br. 2201/2003 o nadležnosti i uvođenju pravila povezanih s primjenjivim pravom u bračnim sporovima (COM(2006) 399), predvidjela da se u Uredbu br. 2201/2003 unesu pravila o rješavanju sukoba zakona u području razvoda, međutim, budući da taj prijedlog nije prihvaćen, ta su pravila u konačnici bila predmetom druge uredbe, u ovom slučaju Uredbe br. 1259/2010.
- 44 Kad je riječ, na trećem mjestu, o cilju koji se nastoji ostvariti Uredbom br. 1259/2010, njome se uspostavlja, kao što to proizlazi iz njezina naslova, pojačana suradnja među državama članicama sudionicama u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu.
- 45 Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 65. svojega mišljenja, prilikom donošenja te uredbe, u pravnim porecima država članica koje sudjeluju u takvoj pojačanoj suradnji, odluke koje imaju pravnu snagu u tom području mogu donositi samo javna tijela. Stoga valja smatrati da je donošenjem te uredbe zakonodavac Unije u obzir uzeo samo situacije u kojima razvod izriče državni sud, javno tijelo ili tijelo pod njegovom kontrolom, i da stoga njegova namjera nije bila da se ista uredba primjenjuje na druge vrste razvoda, poput onih koji se, kao u predmetnom slučaju, temelje na „privatnoj jednostranoj izjavi namjere” dane pred vjerskim sudom.
- 46 Takvo tumačenje potkrijepljeno je okolnošću na koju se Komisija pozvala na raspravi, da se u tijeku pregovora koji su prethodili donošenju Uredbe br.1259/2010 nigdje nije spomenula njezina primjena na privatne razvode.
- 47 U tom pogledu, iako je točno da je više država članica nakon donošenja Uredbe br.1259/2010 u svoje pravne poretke uvelo mogućnost izricanja razvoda bez sudjelovanja državnog tijela, uključivanje privatnih razvoda u područje primjene te uredbe ipak bi, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 66. svojega mišljenja, zahtijevalo prilagodbe koje su u nadležnosti jedino zakonodavca Unije.
- 48 Stoga, s obzirom na definiciju pojma „razvod” koja se nalazi u Uredbi br. 2201/2003, iz ciljeva koji se nastoje ostvariti Uredbom br. 1259/2010 proizlazi da su njome obuhvaćeni samo razvodi koje izriče državni sud, javno tijelo ili tijelo pod njegovom kontrolom.
- 49 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 1. Uredbe br. 1259/2010 treba tumačiti na način da razvod na temelju jednostrane izjave jednog od supružnika pred vjerskim sudom, poput onog u glavnom postupku, nije obuhvaćen materijalnim područjem primjene te uredbe.

Drugo i treće pitanje

- 50 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovarati na drugo i treće pitanje.

Troškovi

- 51 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 1. Uredbe Vijeća (EU) br. 1259/2010 od 20. prosinca 2010. o provedbi pojačane suradnje u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu treba tumačiti na način da razvod na temelju jednostrane izjave jednog od supružnika pred vjerskim sudom, poput onog u glavnom postupku, nije obuhvaćen materijalnim područjem primjene te uredbe.

Potpisi